

**Lempäälä
Keskustan alueen
muinaisjäännösinventoinnin
v. 2009
raportin täydennys
2010**

Timo Jussila

Kustantaja: Mikrolitti Oy

Sisältö:

Johdanto	2
Täydennys.....	2
Täsmennys alueella havaituista kuopista.....	3
Sotatoimialueista	3
Täsmennys talonpohjista	3
Vanhoista kartoista.....	3

Johdanto

Mikroliitti Oy suoritti Lempäälän keskustan alueen muinaisjäänösinventoinnin syksyllä 2009. Raportti 17.11.2009. Pirkanmaan maakunta museo vaati Lempäälän kunnalle marraskuussa 2010 antamassaan lausunnossa inventointiraportin täydentämistä (alla ote lausunnosta):

”... Kaavaan liittyvän muinaisjäänösinventoinnin raportin mukaan (Mikroliitti Oy 2009) kaava-alueen länsiosassa on todettu useita historiallisen ajan rakenteiden jäännöksiä, joita ei katsottu raportissa kiinteiksi muinaisjäänöksiksi; myöskään niiden mahdolliseen huomioonottamiseen kaavassa muina suojeltavina kohteina tai rakenteina (s-merkintä) ei otettu raportissa kantaa. Kuitenkaan kohteen suojeluarvoa ei voi tällä hetkellä määrittää ja sen merkintätapaa ei voi pitää perusteltuna.

Lempäälän kanavan länsipuolella todettujen historiallisen ajan rakenteiden raporttitiedot ovat myös puutteellisia, eikä kohteiden suojeluarvoa voida siten määrittää. Kanavan länsipuoleisella harjanteella olevien maakuoppien kuvaukset puuttuvat, arvioita niiden iästä ja alkuperästä ei ole esitetty, paikan historiaa koskevia vanhoja karttoja tai muita historiallisia lähteitä ei ole analysoitu. Maakuntamuseo on alkuvuonna 2010 saanut alueella olevista kaivannoista yleisöilmoituksen, jonka mukaan ne saattavat liittyä vuoden 1918 taisteluihin. Tämän tyyppisten kohteiden tulkinnessa onkin syytä ottaa huomioon myös mahdollinen sotahistoriallinen näkökulma ja arvioida mahdollisten perimätietojen paikansapitävyyttä. Inventoinnissa on myös mahdollista rajata historiallisten lähteiden perusteella sellaisia sotatoimiin liittyviä muinaisjäänösalueita, joilla ei ole maanpäällisiä tai -alaisia kiinteitä rakenteita.

Saman harjanteen kaakkoispäässä on inventoinnissa todettu mm. historiallisen ajan kivijalan jäännös. Myös sitä koskeva inventointiraportin osa on puutteellinen.

Inventoinnissa ei ole käytetty ollenkaan v. 1782-1783 isojakokarttaa, jotka ovat keskeisiä arkistolähteitä historiallisen ajan muinaisjäänöksiä inventoitaessa. Historiallisen kartta-aineiston käyttö kyseisessä inventoinnissa oli raportista päätellen muutenkin liian niukkaa.

Edellä todetun vuoksi maakuntamuseo katsoo, että arkeologista inventointiraporttia tulee täydentää puutteellisiksi todetuilta osin, minkä jälkeen raportissa mainittujen historiallisen ajan rakenteiden suojeluarvo sekä kaavaan merkittämisen tarve ja tapa voidaan määrittää.”

Täydennämme ja täsmennämme v. 2009 raporttiamme tässä Lempäälän kunnan pyynnöstä, saatuamme heiltä tiedon em. lausunnosta. Uusia maastotarkistuksia ei ole toimestamme tehty.

Täydennys

Raportissamme olemme todenneet että Haljasmäen alueella, Lempäälän kanavan länsipuolella ei havaittu muinaisjäänöksiä. Alueella ei ole mielestämme muinaisjäänöksiä. Alueella emme havainneet muinaisjäänökseksi tulkittavia jäänteitä tai rakenteita. Emme havainneet alueella ampumakuopiksi tulkittavia jäänteitä. Keskustan alueella ei tutkimuksemme perusteella siis ole tiedossamme muinaisjäänöksiä muualla kuin missä olemme raportissa todenneet. Haljasmäen alueella ei havaintojemme mukaan ole SM –kohteita tai sellaisia kohteita joita olisi syytä mielestämme muinaisjäänökseen viitata suojella. Tietoomme ei ole tullut sellaista uutta tietoa joka v. 2009 raportissa esitettyä tutkimustulostamme muuttaisi.

Täsmennys alueella havaituista kuopista

Kuten raportissamme v. 2009 totesimme, Haljasmäen alueella havaittiin kuoppia, joita pidämme nykyaikaisina kuoppina, joiden funktiosta ei ole tietoa, mutta tulkitsimme niiden olevan maanotokuoppia. Kuopissa ei ole mitään sellaisia rakenteellisia tms. piirteitä joiden perusteella niitä voisi tulkita muinaisjäänöksiksi, ampumakuopiksi tms. Kuoppien luonne ja nykyaikaisuus tulee hyvin esille raportin valokuvissa. Kuopat ovat sellaisia, joita yleisesti esiintyy kaupunkien ja taajamien joutomailla ja liepeillä, samoin maaseudulla asutuksen liepeillä, joskus kauempanakin asutuksesta. Lempäälän kunnasta saamamme tiedon mukaan jotkut alueen asukkaat pitävät kuoppia v. 1918 ampumakuoppina, osa pitää niitä maanotokuoppina.

Mielestämme kyseessä ei siis ole SM kohteet koska minkäänlaisia todisteita näiden muinaisjäänöksellisyydestä ei ole, vaan pikemminkin havainnot viittaavat moderniin ns. ”tavalliseen kuoppaan”.

Sotatoimialueista

Mikä on sellainen (sisällissodan aikainen) sotatoimissa käytetty alue joka voidaan rajata inventoinnissa muinaisjäänökseksi, on meille epäselvää, emmekä ota siihen kantaa.

Täsmennys talonpohjista

Alueella havaittujen nykyaikaisten rakennusten pohjien esittäminen raportissa oli virhe, jota syvästi pahoittelemme, koska se näyttää aiheuttaneen hämminkiä. Kyseessä oli kuriositeetit joiden tarkoituksena oli vain todeta, että sellaisiakin tällä vielä muutoin rakentamattomalla ja metsäisellä, sorakuoppien runtelemalla ja osin läjitysmaan peittämällä pienellä alueella on, minkä tarkkaavainen lukija ehkä huomaakin. Kyseessä ovat todellakin, kuten raportissa totesimme sanoin ja kuvin, nykyajan jäänteet, ehkä 1940-1960 -luvulta. Jos talonpohjat olisivatkin sataa vuotta vanhempia, ei sellaisia yksittäistalojen jäänteitä yleensä ole pidetty missään muinaisjäänöksenä. Kyseessä ei siis ole SM kohde.

Erilaisia nykyajan rakennusten jäänteitä on myös taajama-alueella, mutta niitä ei muinaisjäänösinventoinnissa otettu huomioon. Haluamme täsmentää, että v. 2009 raportissamme kyseessä oli muinaisjäänösinventointi.

Vanhoista kartoista

Kuten raportissamme todettiin ei aluetta kuvaavia, yksityiskohtaisempia kartoja, kuten 1600-luvun maakirjakartoja tai 1700-luvun tai 1800-luvun alun isojaon toimituskartoja ei Kansallisarkistosta löytynyt. Siis täsmennyksenä: aluetta kuvaavia 1782-1783 kartoja ei analysoitu kun sellaisia emme löytäneet. Tämän totesin myös suullisesti Pirkanmaan maakuntamuseon tutkijalle, hra Adelille keväällä 2010. Inventoinnissa käytettiin kaikkia saatavissa olevia, aluetta kuvaavia historiallisia kartoja.

Porvoossa 23.11.2010

Timo Jussila